

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sămbătă.

Unitatea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oră 12 fil., a treia
oră 10 fil.

Tot ce privesc fóia,
să se adreseze la: Re-
dațiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XIII.

Blaș 14 Novembre 1903.

Numărul 46.

Adunarea generală a reun. învățătorilor archid.

Tinera reuniune archidieceșană a învățătorilor noștri și-a ținut Duminecă și Luni adunarea generală. Numărul din ce în ce mai mare a celor cari ia parte la adunările generale, mer-sul discuțiilor și tonul serios în care se țin, dovedesc un interes crescând și o dezvoltare foarte îmbucurătoare a corpului învățătoresc, ceea ce ne umple de mândrie și ne face să nutrim vii nădejdi, că în fața felicităților și gre-lor cercări prin cari trec școlile noastre, învățătorimea va ști să fie la locul său.

Deplin încredințați de acest lucru, dăm publicității un scurt raport al ședințelor.

Ședința I.

Conform programei membrii sosiți la adunare s'au prezentat Duminecă la sta liturgie, unde cântările le-a executat corul elevilor preparandiali, condus și instruat de bravul tânăr *Nic. Ganea*. După serviciul dumezeesc v.-preș. I. F. Negruțiu însoțit de învățătorii *Crișan* și *Scridon* au invitat pe Escelența Sa Mitropolitul, ca patron al Reuniunii să binevoiescă a lua parte la ședințe.

Escelența Sa a satisfăcut cu multă bunăvoință acestei invitații și pentru înmulțirea fondului reuniunii a dăruit și 100 cor. Pre-

sentându-se în sala de gimnastică, unde se țin adunarea, a fost vii aclamat de cei prezenți și salutat de președintele *George Muntean* cu multă căldură.

La masa presidială era v.-preș. *Negruțiu*, secretarii *Ungurean* și *Nicola Pop*, cassariul *Bota*, controlorul *Emil Sabo*, apoi inspect. școl. archid. canonicul *Dr. V. Szmigelski*, canonicii *Gavril Pop*, *Ales. Uilăcan* și *Dr. Isid. Marcu*, prof. *Deac*, *Dr. Chețian*, *Precup*, *Dr. Raț*, *Papiu* și *Fl. Domșa*, insp. școl. pens. *Iuliu Bardosy*, redactorul *A. C. Domșa*, elevii preparandiali și mulți învățători și învățătoare, veniți la adunare.

Cuvîntul de deschidere rostit de președinte a fost ascultat cu multă atențiune de cei de față și a fost remarcabil prin tonul plin de dragoste față de învățători și învățămîntul poporal. Era glasul plin de blîndeță a dascălului încăruntit în cariera sa, care vede în cei prezenți generațiunii întregi de elevi, de ei educați și crescuți, cari s'au imprăsciat în toate părțile, ducînd cu ei facla învățătorei, cu care să aprindă inimile și se le umple de căldură față de carte; elevi de ai lui, cărora le pune și acum la inimă în cuvinte părintesci: luminarea neamului românesc.

Aplause îndelungate întîmpină cuvîntarea președintelui și înainte de a trece la cetirea raportului general, membrul *Iuliu Bardosy*, mulțumesc Mitropolitului în numele învățătorilor pentru ajutorul dat și de data acesta reuniunii și-i doresc îndelungă păstorie. Adunarea aclamează pe prealubitul și generosul patron al reuniunii.

După aceste secr. II. *Nic. Pop* cetesc raportul general.

Relevăm cererea adresată ministerului pentru a face favoruri de călătorie la adunările generale și de a concede port liber scriptelor oficiose. Cererea primă s'a rezolvit favorabil a doua negativ.

Se decern premiile pentru manuscritele intrate la concurs și desfăcîndu-se plicurile se constată, că premiul I. de 30 cor. l'a obținut învățătorul *Ioan Mango* din Mărgău, cel de 20+10 cor. zelosul învățător *Ilie Câmpean* din Aghirbiciu și al III. de 15 cor. *Traian Șutea*, inv. Tăgșor. Se propune mai departe în raport ca cele alalte operate nepremiate să se transpună red. „Foi școlastice,” ca eventual să le publice, iar pe venitor să se creeze 5 premii: de 50, 30, 20 15 și 10 cor. De odată să însiră temele puse la concurs, cum și următoarea temă de discutat pentru viitoarea adunare generală: „Mijlocele celea mai acomodate cu ajutorul cărora s'ar pută stabili buna înțelegere între preot și învățător, pentru ca prin acesta să se deie un avînt mai îmbucurător educațiunii și instrucțiunii poporului nostru.” Temă, la totă întîmplarea bine aleasă, a cărei discuțiune serioasă și cumpănită pôte fi de mult folos celor doi factori importanți de la sate.

În sfîrșit capitolul acesta din raport să încheie cu comunicarea, că dl *Bardosy* a oferit un premiu de 10 cor. pentru acel învățător care va dovedi la adunarea generaiă viitoare, că a oltoit mai mulți pomi.

Relativ la numărul membrilor, raportul spune, că reuniunea are 29 membrii fundatori, 548 ordinari, 63 ajutători și 14 onorari, total 654 arătînd o creștere îmbucurătoare față de anul trecut, iar averea reuniunii a crescut la 6269'03 cor.

FEUILLETON.

DISCURS FESTIV

rostit la festivalul aranjat de tinerimea gimnasială din Beiuș în ziua onomastică a Ilustrisimului Domn Episcop al Orașii-Marî *Dr. Demetriu Radu*.

Stimat Public Venerat corp profesoral
Iubită tinerime școlară!

Sărbătorim! Onomastica înalt Prea Sfinției Sale *Dr. Demetriu Radu*, Episcopul diecesei gr.-cat. române de Oradea-Mare și Patronul așezămintelor culturale din Beiuș este ocaziunea, care adunatu-ne-a la acest loc, ca părtași să fim festivalului, ce se ține în onoarea Lui. Ne simțim măgulii, că nîm, celor de față, fericirea ni s'a dat, să prăznuim pentru întăia dată această însemnată zi, să facem începutul unui obicei, care vremuri îndelungate isvor de inspirație să fie pentru generațiunii, cari stîmpăra-și vor setea de învățatură și știință în aceste de

Dumnezeu binecuvîntate palestre a muselor. Când deschid așă dară acest festival Vă salutăm cu totă dragostea inimelor noastre Venerați și iubiți împreună prăznuitori, cari până într'unul în același gând, încălzii de acelea-și sentimente, grăbiți-ați a ridica solemnitatea sărbătoririi noastre, veniți-și să conlucrați în a împleni întăia cunună din cele mai sincere și ferbinți dorințe, ce o aședăm pe capul acelui bărbat, care și el cununa și podoba capetelor noastre este!

De cunviintă țin înse. din capul locului, ca pentru această manifestație, să-l cerem părinteșca iertare, pentru că pe lângă firea. Sa modestă, care nu cercă, ovațiile, mai virtos sarcina grea, ce a luat asupra umerilor Sei în noul pămînt al Apostoliei Sale, în noul Israel, fără îndoelă mult prea-l îngrijoréză, de cât să gîndescă la sărbătoriri.

Ei, dar noi chiar în această împrejurare îndemu aflat-am, chiar în vederea și cunoscînța aceleisarcine, datorî simțitu-ne-am a ne folosii de întăia ocaziune, ca adeventă să facem admirațiunea virtuților Lui prea înalte.

Dar cu neputință ar și fi să nu sărbătorim. Când după o lungă așteptare

de un an, însoțită din primul moment de seriose și legitime preocupări față cu împlerea scaonului nostru episcopal, poporul românesc cu concordie minunată bucură-se de trimiterea *Mirelui așteptat* veselesce-se sosirea moștenitorului *Bunului Pavel*, în înalta persoană a Prea Sfinției Sale, a Aceluia, care cu ocaziunea consacării Sale de Episcop al Lugoșului, în Catedrala din Blaș, rostit-a cuvintele în veșă penitate, rupte din inimile noastre: „Înălțător este momentul acesta îndeoseb pentru așă parte a neamului românesc, care susține greutățile zilei cultivînd ogórele prea scumpei noastre Patrii, căci vede ridicat pe tronul demnității episcopesci un fii leșit din sinul său și vîdînd acesta simte o ne-spusă mîngăiere, noă prilej avînd de a dovedi lumel, că în pieptul său păstrează un germine sênătos, plin de viață, pe care bruma nu-l oflesce, frigul nu-l alăbesce și înghețul nu-l pôte omori, un germine nobil puternic și în stare a se desvolta cu mărire la lumina și căldura razelor binefăcătoare ale culturii creștinesci. . . .”

A Aceluia în special, care luînd în mână stindardul glorios al ostentilor miliției sacre Mitropolitului nostru Escelenței Sale

În capitolu: „Activitatea despărțemintelor“ raportul constată cu satisfacție, că în toate adunările despărțemintelor pe lângă desbateră și rezolvarea afacerilor administrative s'au ținut lecțiuni de model, se discută chestiuni școlare și sociale și se țin disertații, menite pentru ridicarea stării materiale și morale a populațiunii.

Vorbind de organul reuniunii, constată cu regret, că deși acesta se silește din resputeri să îndeplinească scopul său, de a îndemna la activitate în spirit religios toate puterile didactice de pe teritoriul arhidieceșei și de a deștepta interesul față de cauza învățămîntului, totuși să lovesce de lipsa sprijinului material.

Același cântec trist l'am relevat și din raportul cassarului cum și din a redacției foii, cari amîndouă conglăsuesc în a spune, că taxele nu incurg regulat, abonamentele restante au crescut la mii și anticipațiile date pentru fôie, mîncă acuși toți banii reuniunii. Același cântec trist, care vecinic se aude la toate însoțirile noastre.

Se aleg apoi trei comisii și ședința I se închide cu o frumoasă vorbire a Escelenței Sale Mitropolitului, care salută pe învățătorii dorește prosperarea Reuniunii și succese rodnice adunării generale.

Banchet și Serată.

La ôra 1 s'a dat banchet la otelul „Univers“ iar la ôrele 5 elevii institutului preparandial au aranjat o fôrte bine succésă serată literară și musicală după următorul program.

1. *Cuvînt de deschidere*, de președintele societății. 2. „*Imnul învățătorilor*“ de Mihailescu-Podolean, executată de corul elevilor institutului pedagogic. 3. „*Educațiunea națională*“, disertație de St. Ogrin,

ped. curs III. 4. „*Luna*“. Cuvinte de V. Vlad (Delamarina), melodie și aranjare pentru cor bărbătesc de N. Ganea. Executat de corul elevilor. 5. „*Răsboiul*“. Poesie de Carmen Sylva, declamată de M. Ogorean, ped. curs. II. 6. „*Pe crengi de soc*“. Cor bărbătesc de Kirschner. Executat de corul elevilor. 7. „*La Smărdan*“ de G. Coșbuc, declamată de Laur. Moldovan, ped. curs. II. 8. „*Stroe Plopan*“, baladă populară de V. Alexandri. Cor bărbătesc cu soluri de Tenor și Bas. de N. Ganea. Executat de corul elevilor. 9. „*Nuhăm*“, anecdotă de T. Speranță, predată de Ioan Gocan, ped. curs. III. 10. „*Lucăfărul sării*“, poesie de Sirius, executată de corul elevilor. Meritul principal pentru frumosul succes revine bravului pedagog *Nic. Ganea*, care s'a distins cu această ocazie, ca un bun conducător de cor și chiar și compositor. Tote punctele au fost aplaudate și aprôpe toate corurile bisate. Toți cei prezenți au rămas plăcut surprinși de prestațiunile pedagogilor noștri. Aducem sincere felicitări conducătorilor tinerimei și bravului diriginte de cântări *Nic. Ganea*, a cărui talent musical merită atențiunea factorilor competenți.

Ședința a II.

Dimineața la 8 prof. Ungurean, ține cu elevii școlii de aplicație lecție practică din scriptologie și comput. Apoi intrunindu-se membrii în o sală a institutului preparandial se continuă desbaterile. De data această printre ôspeți erau protopopul *Biei Ios. Lita*, și preoții *Smigelschi* din Sâncel și *Suciu* din Săbad.

Comisia I raport. I. Pampu propune ca raportul general să se iele cu plăcere spre sciință, să se nisuescă la încassarea taxelor de membrii și să se facă evident dacă

s'au îndeplinit toate hotărîrile adunării generale trecute sau nu.

Comisia II rap. D. Cioloca de asemenea propune aprobarea rațiociniului.

Comisia III. rap. *Ioachim Pop* propune ca apariția foii să se continue, restanțierii să fie constrinși la solvirea abonamentelor și întru cât nu s'ar pute acoperi spesele să se deie anticipații din fondul Reuniunii. În jurul acestui raport s'a încins o discuție mai îndelungată și în urmă s'a statorit ca anticipația să nu fie mai mare de 1000 cor.

Ședința III.

După amiază se continuă ordinea de zi cu discuția temei „Causa decădintii materiale a poporului țaran“ și sanarea aceleia. Discuția o deschide prof. *Negruțiu*, aducând drept cauze a decădintii: anii reii, împărțirea moșiei părintesci, alcoolismul și lipsa de povățitor; iar pentru sanarea reului află de cel mai potrivit mijloc școlă în general, iar în special: școlă de repetițiune economică, exemplul bun al inteligenții și anumit a preotului și învățătorului, reuniunile de temperanță, ajutorare, magazinele de bucate ș. a. Mai ieu parte la discuțiune înv. *Vas. Dumitraș*, *Teodor Strota* și *Mich. Găzdac*, propunând fie care mijloce noue și acomodare. Peste tot discuția a fost ținută la înălțimea obiectului și s'a dovedit serioșitate în gândire întru alegerea mijlocelor.

Pe viitor adunarea nu acceptă ridicarea la 5, a temelor puse la concurs ci decide să rămână tot 3.

Apelul înv. *Oltean* pentru alianța reun. învățatoresci să primesce în principiu, și să decide să se trimită doi delegați și să se recomande ca loc de intrunire Clușul.

Propunerea înv. *Câmpian* ca pentru regularea salariului învățatoresc cu începerea de

Dr. Victor Mihályi de Așa făcut-a promisiunea: „Și-l voi ține prea Sînta Dîmne, și zorile dimineții deștept mă vor găsi, arșita cea lungă a zilei în vigore mă va lăsa și după amurgul serii deschise vor rămâne pleopete mele și noptea însași luminată va fi mie întru a purta cu bărbăție acest steag mîntuitor. . . .“

A Aceluia, care tot atunci pus-a jurămîntul: „O da, Prea Sîntă Biserică a lui Christos. de te voi uita pe tine, de voi uita învățăturile tale. de voi uita datorința mea sacră de ale vesti pe ele poporul meu, uitată să fie drépta mea și limba mea de gătjeul meu să se lipescă de nu-mi voi aduce aminte de tine, de nu voi lucra pentru strălucirea ta. de nu voi osteni pentru mîntuirea sufletelor fiilor tei și de nu te voi înălța pe tine noue Ierusalime peste cea mai de frunte din bucuriile mele: uitată să fie drépta mea!“

Întreba-mă-veți acum că Episcopul răspuns-a promisiunii și jurămîntului făcut? Da, Dîmnelor și Domnilor! Cu prisosiută! Căci în scurta pastorie de 6 ani din Lugoș:

La o lună de zile de la instalarea Sa din 16 Maiu, 1897, a cooperat la memorabila conferență a episcopatului Provincie, noastre metropolitane ținută la 23 Iunie 1897, în care s'a hotărît că Biserica noastră nu pôte lua parte la congresul regnicolar pentru autonomia romano-catolică.

În anul 1900 s'a ținut Iubileul de 200 de ani de la Sînta Unire. Pentru sərbătorirea fericitului eveniment s'a ținut în Blăș al III Conciliu provincial. La acesta nu numai de față a fost și conlucrat, ci Epistola pastorală, clasică și unică în

felul său și ca fond și ca formă, dată de episcopatul Provinciei noastre metropolitane pentru Iubileul Sîntei Uniri. Dînsul a compus'o din încredințarea Escelenței Sale Domnului Metropolit.

Același Iubileu sacru continuatul-a aici în Beiuș și în Lugoș cu mare entusiasm și închiatul-a în primăvara următoare la 18 Maiu, 1901, conducînd însuși la mînăstirea *Prislopului* peregrinajul compus din mai multe mil de credincioși și acolo la umbra istoricului sanctuar, sub cerul liber a slujit Sînta Liturgie și a ținut un magistral discurs.

În zilele următoare, după acest peregrinaj, ținut-a visitațiune canonică în mai multe parochii din țara Hațegului și a consacrat cu mare solemnitate biserica din *Rechitova*.

Prea Sîntia Sa a exoperat la grația Regelui, pentru capitularii Bisericii Catedrale din Lugoș, dreptul, de a purta însemnele cuvenite demnității lor.

În chestiunea îmbunătățirei stărei materiale a clerului nu a cruțat osteneța, spre a o deslega, deși numai provisoric, prin împărțirea sistematică și ecvitală a ajutorului de stat.

Pentru promovarea intereselor școlilor noastre populare a făcut cele mai mari efortări. La stăruința neobosită a I. P. S. Sale ridicatu-s'au în scurtul interval al activității Sale din Lugoș 26 de școli: în Dobrești, Ohabaforgaci, Liget, Folea, Chizdia, Belotînți, Crivobara, Tîrnova, Budinți, Ișgar, Igrîș, Silaș, Visag, Romos, Ciula-Mare, și Văliora, Dînsuș, Rechitova, Lunca-Cernei Fărcădin, Ștel, Bouțarul-de-sus, Clopotiva, Bărbăteni, Petros și Merisori. Organizat-a,

Inspectoratul general diecesan în chip, ca controlarea învățămîntului să se deprinde și de la centru nemijlocit până și la școlile cele mai îndepărtate din diecesă.

Pentru administrarea mai practică a fondurilor și fundațiilor diecesane cu 1 Iannarie 1899 înființat-a Cassa centrală diecesană și pentru punerea la cale a noiei instituțiuni s'au alcătuit „statutele pentru administrarea fundurilor și fundațiilor diecesane“ și „Regulamentul pentru funcțiunile avocatului diecesan“.

În restimpul păstorirei I. P. S. Sale în Lugoș fundațiuni noue s'au făcut din partea Prepositului Ștefan Moldovan, și Canonicul Boroș. Fundațiunile „Iova Popovici“, „Braia“ și „Muntean“ s'au regulat și pus în aplicare. Din fundațiunea „Iova Popovici“ s'a deschis Școlă de fete din Lugoș, carea și funcționează spre obșteșca îndestulare.

În privința altor averi bisericesti a stărunit necontentit pentru bună manipularea și înmulțirea lor, pentru repararea edificiilor existente și pentru ridicarea sau câștigarea lor unde au lipsit. Ast fel: Biserica catedrală, învechită de vremuri, s'a zugravit din nou, iar pe din afară întreg edificiul s'a reparat așiderea de nou. Casele cele mici, cari sub Episcopul Mihályi s'au fost adans la Reședința episcopescă s'au ridicat așa, că noul edificiu cu etaj împreunat cu cel mai dinainte alcătuesce o reședință construită după toate recerțele. Casele parochiale s'au reparat în mod radical. A deschis apoi tractative pentru zidirea de nou a casei capelanale și a școlii.

În afară de Lugoș s'au zidit de nou 5 biserici în: Sânicolaul-Mare, Zorlențu-Mare, Tîrnova, Tievannul-Mic și Păcliaș;

la baza de 800 cor. și pentru regulata încasare, să se facă reprezentatie la Consistor, ministrul de culte și dietă nu se primesc, ci se hotărăse a să face propunere numai la Preav. Consistor Archiepiscopesc. De asemenea nu se primesc nici alte propuneri mai mici referitoare la activitatea internă a despărțimentelor.

Se primesc înse propunerea de a se ține evidența membrilor, de a se elibera diplome membrilor fondatori și onorari (Corn. Crișan), cum și propunerea pentru înființarea reun. de înmormintare a învățătorilor. (Bardossy), cu adausul, ca mai întâiu statutele să fie dezbătute și în adunările despărțimentelor.

În urmă preș. Muntean, cetesce disertația sa despre Treptele formali și apoi închide ședințele adunării generale.

Raportor.

Revistă politică.

Afaceri interne. Contelui Tisza încă nu-i merg așa bine afacerile, după cum se credea, după svonorile de împăcare, ce ar fi avut cu capii singuraticelor partide. Cuvintarea-program nici n'a potut-o rosti la prima prezentare în dietă, ci a trebuit să o amâne pe altă dată și și atunci așa a fost de ades întrerupt, în cât s'a vădut silit să amenințe pe gălăgioși. Din amenințarea acésta a lăsat să se întrezărescă dreptul, de care eventual pôte dispune, de a dizolva dieta. Se înțelege că amenințarea n'a prins chiar așa tare, opoziția a declarat continuarea obstrucției. Cei mai înverșunați se par acum

poporalii. Polonyi a declarat în numele unei fracțiuni, că ei vor vota actualului cabinet îndemnitarea și miliția. Bugetul anului acestuia nu se va mai dezbate, min. Lukács vă cere îndemnisare și pe ultimele două luni.

Cu venirea lui Tisza secretarul de stat la interne Gulner a abzis, e vorbă de numirea în locu-i a lui Sándor János, fișpanul de la Vasarheiü. De asemenea aü abzis și mai mulți fișpani, a căror poziție se cam clătina, din pricina prea marelui ochiri cu opoziția,

Președinte al camerei a fost ales Perczel, fost ministru, iar prim vicepreședinte Jakabffy Imre, fost fișpan și deputat.

Turcia. S'a cređut cât-va timp, că turburările din peninsula și special din Macedonia vor înceta, cât ce Turcia va pune în esecutare plănuitel reforme cerute de Rusia și Austria. La rindul ei Turcia strimtorată a promis introducerea reformelor, dar mai târziu a început cu modificări și contra reforme, mai apoi cu codirea de a introduce ceva schimbare în administrația Macedoniei. După cum se anunță în cercurile politice, celea două puteri interesate în peninsula balcanică. Rusia și Austria, cu aprobarea guvernelor celor lalte state, pretind categoric aplicarea programului de reforme prezentat de ele. Ceea ce e ridicul în turburările

acestea e împrejurarea, că patriarhul Ioachim al Constantinopolului a scris și el o adresă a episcopatului ortodox din Turcia, în care se cere apărarea populației ortodoxe. În adresa memoriü să face pomenire de naționalitățile cari locuiesc țara, pomenindu-se și românii și albanezii. Lucrul acesta a infuriat pe greci, cari nu vreaü să scie de esistența altei națiuni în Macedonia, de cât de cea greacă. În furia lor ei cer acum pur și simplu delăturarea patriarhului.

Corespondințe.

DE LA LUGOȘ

Lugoș la 9 Novembre 1903.

O dorință ferbinte și o lipsă arđendă era în Lugoș de o scólă gr. cat. corespunđătoare pentru băieți, căci fetițele aü scóla lor pompósă fundată de fericiti Iova și Ecaterina Popovici; acea dorință ni s'a implinit acum, căci Duminecă în 8 Novembre a. c. în Ziua Sfințului Martir Demetriu a avut loc sfințirea, cu mare solemnitate și ceremonie, a scólei de băieți gr. cat. din Lugoș. Actul sfințirii a fost îndeplinit prin însuși Ilustritatea Sa Episcopul Dr. Vasile Hossu; de față erau Dnil canonic B. Densuşan. I. Boroş M. Gian Protopopul G. Popopovici. Un public numeros, între cari și o cunna frumoasă de dame. Răspunsurile le-a cântat Corul bisericeii Catedrale „Lira“ din Lugoș. După-ce Ilustritatea Sa Episcopul stropesce cu apă sfințită, sala de învățămînt, și locuințele capelanului și a învățătorului, adreseze publicului present și în

celea din Liget și Folea s'aü terminat și consacrat. În Hithiaș vechia capela s'a străformat în biserică. Reparațiuni radicale s'aü făcut la bisericile din Oravița, Lățunaș Hațeg, Lunca-Cernei Silvașul-de-sus, Silvașul-de-jos Balomir și Mănăstirea Prislopului. S'aü construit 14 case parohiale nouă în: Valea-Lungă, Têrnova, Lupeni, Bărbăteni, Peșteana, Peștenița, Lunca-Cernei, Vălióra, Pul. Petroșeni, Uricani, Clopotiva, Rtu-Alb și Densuş. S'aü cumpărat în stare bună în: Visag, Parța, Lățunaș, Cianadul-Sêrbesc, Coșteul-Mare, și Baru-Mare¹⁾.

Apoi tuturor acestor fapte reale cununa le-a pus în ședința Consistorială din 10 Iunie 1903: „Fundatiunea iubilară a Episcopului Demetriu Radu“ de 26.000 corone, făcută din incidentul iubileului de 50 de ani a Diecesei gr.-cat. române de Lugoș pe cum și în vederea faptului, că Provedința dumnezeescă, prin împreuna lucrare a Pontificelui Roman și a Măiestății Sale Preagloriosului nostru Rege Apostolic Francisc Iosif I. a dispus transferarea P. S. Sale de la scaunul episcopesc al Lugoșului la scaunul episcopesc gr.-cat. român de Oradea-Mare. În literile fundamentale scriind: „Ast fel în fața unor evenimente atât de importante pentru nevrednicia mea, mă simțesc îndemnat a depune și încredința Veneratului Capitulului crutare ce am puut-o face în mijlocul multor dificultăți materiale, cu cari mă ales la începutul păstoriei mele. am avut de-a mă lupta, ca să fie o modestă fundatiune prin carea cu timpul să se scie

ajutora cât de cât Diecesa Lugoșului întru nenumeratele Sale lipse materiale la îndeplinirea măreței opere de a lucra măriuirea sufletelor și tot odată de a concurge la cultivarea iubitelui nostru popor românesc.“ Tot atunci în legătură cu acésta fundatiune promise a depune în timpul cel mai scurt, la mâna aceluiași Ven. Capitul alte 2000 de corone pentru edificarea scólei gr.-cat. române din Lugoș.

Iacă Dómnelor și Domnilor, pe lângă neobosita lucrare a păstoriei îndeplinită zi de zi cu punctualitatea și rigórea cea mai mare, acest lung șir de fapte, care ilustrează activitatea păstórescă abia de 6 ani din Lugoș, a iubitelui nostru Episcop Demetriu.

În sfârșit închiat-a rodnică Sa activitate prin sêrbătorirea iubileului existenței de 50 de ani a Diecesei Lugoșului. Anume la anul 1850 clementa suverană a Măiestății Sale Preagloriosului nostru Rege Apostolic Francisc Iosif I. s'a manifestat cu strălucire față de Românii gr.-cat. din țările corónei Sfințului Ștefan printr'un act de epocală importanță pentru Biserica gr.-cat. română și prin acela pentru progresul cultural al întreg neamului românesc: prin restaurarea Mitropoliei de Alba-Inlia și înființarea Episcopiiilor de la Gherla și Lugoș, prin care act preagratios tradiționala iubire de patrie și iubirea poporului românesc cătră Augusta Dinastie și glorioasă ei Corónă nouă și paternică întărire a primit. Acestul fericit eveniment data-ia euvenită sêrbătorire în întreaga diecesă dispunând ca în Dumineca Pogórfrei S. Spirit la finea Sfinței Liturgii să se cânte

Doxologia cea mare în toate bisericile parohiale. Apoi în Dumineca următoare a Tuturor Sfinților, în 14 Iunie s'a petrecut aceeași festivitate în centru cu atâta însuflețire și strălucire, în cât pus-a în ulmaire lumea mare ce se adunase în Lugoș.

Membrul corpului nostru profesoral ca reprezentanți al gimnasului martori sînt al acelei sêrbători, care, ca și prin farmeci pe lângă ceremoniile sacre bisericesc, înălțătoare seviriște de însuși Capul Provinciilor noastre metropolitane Escelenția Sa Dr. Victor Mihályi, de Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu, reprezentanți clerului Archidiecesei și Diecesei noastre și vre-o 60 preoți concelebrați al episcopiei Lugoșului, prin festivitățile aranjate cu aceeași ocaziune, prin debuturile admirabile ale corului poporal, dezvoltatu-s'a, acolo în inima Bănatului, într'o sêrbătoare românească fără păreche în anele vieții Românilor, eduantă dovadă dând însuși poporul: „că în pieptul seü păstrează un germine sênătos, plin de viață . . . un germine nobil puternic și în stare a se dezvolta la lumina și căldura razelor binefăcătoare ale culturii creștinesci!“

Dar mărturie facă despre zisele mele respective despre vredniciile Ilustrului Bărbat a cărui onomastică o sêrbătorim: *Șematismul istoric*, pe 683 pagini publicat sub auspiciile și în măriitoria sa parte leșit din maeștrul condeiu al P. S. Sale, din ocaziunea iubileului de 50 de ani al înființării Diecesei Lugoșului.

Mărturie vie facă acest monumental op despre chipul cum P. S. Sa ținut-a în mâinile Sale atindardul glorios al oștenilor miliției, cum zorile dimineței deștept l-aü

¹⁾ Veđi: Șematismul istoric. Lugoș, 1903 pag. 116-120.

specie părinților, elevilor școlari, o avintată vorbire, în care arată menirea școlii, pe cum și marile jertfe făcute până când acest edificiu — întra adevăr frumos și pompos — s'a putut termina și preda menirea sale. Înangurarea acestui edificiu — zice Bunul Episcop — închinat științei, este un eveniment însemnat nu numai pentru Lugos, ci și pentru Diecesa întrégă. El va străluci ca o mărturie despre progresul ce l'a făcut Diecesa Noastră în scurtul timp de 50 ani. Învătătorului îi este încredințată misiunea, sub grea răspundere, de a crește, a educa și cu un cuvânt de a pregăti tinerile mlađite pentru biserică, sub ale cărei auspicii s'a clădit acest edificiu frumos, de a sădi în inima lor ambiții nobile și generoase, și de a-le încălzi sufletul pentru tot ce este drept, bun și creștinesc. Îndemnă pe părinți a-și da pruncii la școală, unde vor învăța toate acestea. Termină apoi, aducând omagii de recunoștință Ilustrității Sale Domnului Dr. Demetriu Radu — al Seii antecesor, la a cărui inițiativă, și sacrificii s'a esoperat și s'a început zidirea acestui edificiu. După vorbirea Ilustrității Sale, Corul cântă un Imn ocașional acomodat. — și apoi Ill. Sa I. Boroș prelat papal Canonic și Inspector școl. diecesan, foarte frumos și emoționat, răspunde Ilustrității Sale Dnui Episcop, rugându-l să continue opera începută de Antecesorii săi, fiind încă multe parochii sêrace care n'au școală. După aceste ne-am depărtat cu toții încântați și mângâiați în sufletul nostru.

Adaug aici, cumcă Ilustritatea Sa Domnul Dr. Demetriu Radu Episcopul Orađii mari, s'a îndurat a ne ajutara la spesele edificării școlii noastre, cu 2000 cor. iară Ilustritatea Sa Domnul Dr. Vasile Hossu actualul nostru Episcop cu 600 cor. tot spre acest scop; pentru cari fapte generoase

rugăm pe Ilustritățile Lor ca și pe această cale, să binevoască a primi mulțămite ferbinte a credincioșilor.

Dumnezeu Sfintul să Le deie sănătate perfectă, ca ast feliu, încă mulți ani să potă da doveđi despre inima nobilă și dragostea ce o au față de binele și interesele credincioșilor.

O sentineld.

SINODELE PROTOPOPESCI.

— tractul Ibașfalăului —

— 9 Nov. 1903.

Sórele se ridicase deja de după dealuri și razele debile resfrânse prin mii de picături de rouă ne salutaă.

noi călătorii rășbiți de frig, primiram cu ovațiuni acest salut de dimineță.

Locurile pe unde treceam le păreau amorte, iar undele micului țărâu ce percurge valea Valchidului, erau mute. Dar nu trecuse mult și în curând tăcerea o întrepruse un sunet de clopot și înaintea noastră vedurăm strălucind turnul bisericii.

Eram în Valchid.

De două ori mi-s'a dat ocașine să admir pietatea, hărnicia, dorul de înaintare a poporului din această comună. Prima dată cu ocașinea sfintirii turnului de la biserică, când am avut deosebita onoare a avé în mijlocul nostru pe Ilustritatea Sa Vasile Hossu, atuncia canonic, acum Episcop al Lugosului. Iar a doua óra acuma la ziua sfintului Dumitru în 8 Nov. st. n. a. c. fiind în această comună conchamat sinodul de toamnă a preoțimel gr. cat. din tractul protopopesce al Ibașfalăului.

La sfinta liturgie celebrată de mult stimatul și vrednicul protopop tractual

George Simu, dinpreună cu vre-o 17 preoți, a asistat multă lume de popor din Valchid și jur.

Și apoi când a început Mult onoratul Domn protopop Simu, să predice, cuvântul lui străbătea prin masa de popor și izbucnirile de inimi, întrunindu-se într'o armonică simțire, lacrămile tot atâtea ușurări ale nęcăjitului suflet și torentul de simțeminte adevărat creștinesci, produse de tãria cuvântului și a convingeril, te făceau, ca nice odată alt când să simți sublimitatea și mărirea credinței dumnezeesce.

La 11 óre a. m. după sfinta liturgie trecusem în sala destul de mare a școlii conf. gr. cat. din loc, — unde să începă sinodul.

Desbaterile amênunțite și serioase și interesul încordat al tuturor preoților în decursul desbaterei punctelor din program, sînt doveđile cele mai eclatante, că și preoțimea acestui tract înțelege starea penibilă în care se află în vremurile grele de azi, biserică noastră.

S'a adus între altele concluse referitoare la îmbunătățirea stării materiale a fondurilor bisericesci, întemeierea fondurilor de bucate și înființarea de școle confesionale în mai multe comune din tract.

După terminarea programului a urmat banchet.

Betrânul „vecinic tiner și ferice.“ zelosul preot al Valchidului Teodor Borza ni-a delectat în decursul prânzului cu frumoșele cântece, doine jalnice românesci, cântate de corul vocal instruat de Dsa; n'au lipsit nici toast.

La 1/2 5 óre s'a ridicat masa și fiecare am plecat către casă, ducând cu noi suvenir, ca de la nice un alt sinod de până acuma, suvenir profetitor a unui viitor mai fericit.

găsit, arșița cea lungă a zilei în vigóre l-a lăsat și după amurgul sêrii pleoșele Lui deschise au rēmas și noștea însași luminată l-a fost Lui, întru a purta acel steag mântuitor!

Și ce să Vē spun despre întâil pași ce a făcut P. S. Sa când pe noi în stapânire ne-a luat, la 16 August a. c.? Înfașosarea împunătoare, curajul și demnitatea P. S. Sale, limbajul frumos și ales românesc, bogăția gesturilor regulate, dicțiunea insufletită și pētrunđetóre, înălțimea ideilor urmate în fir neîntrerupt în discursurile Sale clasice, toate dovedit-au, că și cu această mare și solemnă ocașine P. S. Sa secerat-a succes desevirșit. S'a vedit această laudă Domnului, nu numai din atențiunea adincă și încordată a imensului public, din plăcerea ce se reoglinda pe fețele tuturor, ci și din viile aclamațiuni prin cari mai de multe ori întrerupt a fost în decursul discursului de intronizare.

Iar când grăbind grăbit'a în mijlocul nostru la Beșuș, despre sosirea și întâmpinarea Lui:

Mărturisiți înși-vē iubii tineri, că óre nu El cu tolagul în mână, vērșat-a cu prisosință din visteria cunoștințelor Sale Sfaturi, îndemnuri și învățături în sufletele Voștre? mărturisiți voi 15 tineri despre întâil act mareț al păstorirei Lui: crearea fundațiunei „Masa studenților“ !!

Mărturisiți voi dragii eleve ale lăudatei Școlii civile și Internatului Pavelian dacă nu Părintele Vostru dorit cu învățatara dragoste promis-a totă grija viei Voștre sădite cu atâta jertfă de neuitatul Vostru Tată, fericitul fundator Michail Pavel.

Mărturisiți D-Voștre Mult Stimate

Profesóre și chivernisitoare ale amintitelor scumpe așezăminte, dacă nu cu tot sufletul chematu-va la sine rugându-vē fierbinte, și cu accentuată insistință, ca odórele scumpe ale poporului românesc, fitórele mame române ca ochii din cap să le îngrijii!

Mărturisiți Voi Iubii Frații și Venerați Colegi că întâil gând și cuvânt al P. S. Sale nu nōnē mult încercațiilor dascăli adresat ne-a fost? Spuneți că nu vibrează și acum în auđul nostru al Lui memorabil pronunțament: „Doresc să se știe, că asupra moștenirei, ce am primit, cu ochi neadormiți voiți veghea și dacă la susținerea și apărarea lor drepta destulă nu-mi va fi, stinga mă va ajuta și dacă nici această nu-mi-ar mai fi destulă: rezolut sînt ale susține cu dinții mei?!“

Mărturisească în sfirșit, tot ce e ales în societatea noastră despre dragostea cu care adunatu-ne-a în jurul Seii dovedind, că una din preocupățiunile Sale de căpetenie este să vadă îndestulată și fericită a doua a Sa reședință: Beșușul.

Cred așa dară, că în această însemnată zi, onomastică P. S. Sale, noi cu toții, numai de o modestă retribuție ne achitam pentru experiața dragoste a Lui, reținoid jurămintul făcut prin graul nostru slab cu ocașinea instalării Sale în Oradea-Mare: „Știm și cunoșcem P. Sfintite, că sus ești așezat și cu cât mai mare este înălțimea la care ridicat ai fost, cu atât mai multe vinșcole vor să Te ajungă, dar nici pe un moment la îndofală să nu stai, că și în Beșuș, sub pōlele bătrînului Bihor o mică dar rezolută óste Te așteptă, pe a cărui stindard înscrisă este devisa străbună: „Credință și fidelitate“! Să-l jurăm deci

că „credincioși fără schimbare până la moște o să-i fim!“

Să-i dorim, de ziua numelui, ca pe cum Klein: „Adevăratul Părinte al Românilor“, Vulcan: „Fundatorul“, Pavel: „Regeneratorul“ nostru au fost — P. S. Sa Crescut în spiritul Blașului: „Redeșteptătorul“ și „Spiritul vivificator“, al Românilor de sub corōna Sfintului Ștefan să fie! Să-i dorim zile îndelungate, ca să potă adauge gloriil peste gloriil la triumfurile secerate de venerabila cetă a strălucirilor Lui înaintași, pe scaunul, de care s'a apropiat în aplausele cele mai insufletite ce le-a știut da o turmă cuvintătoare prealubitului seii Păstor.

În graul venerațiilor patriarhi din vechime să ne rugăm: „La ceriū Părinte sfinte căutam cu umilință, și te rugăm trimite binecuvintarea și darul tei cel sfint peste Acela care ne-ai dat și l-ai pus prin Sfintul tei Spirit să guverneze bisericile Tale; dă lui tãria promisă prin Ieremia profetul, ca să nu se temă de contrariil seii, că tu cu el vei fi, și vei adumbri și preamări pe el, că tu știi bine, că fără tine slab sîntem, nimic putem face, că tot darul deplin și totă darea cea bună de sus este pogorēndu-se de la tine Părintele luminilor!“

Și libere să lăsăm ale noastre plepturi ca într'un singur și nedespărțit glas din ele să rēsune strigătu: Iubitul nostru Episcop Prea Sfintia Sa, Dr. Demetriu Radu, mulți ani să trăiască!!

Vasile Dumbravă.

Subscribul m-am depărtat cu aceea mângăere, că în fine s'a deşteptat din litargie şi mult încercatul nostru tract. S'a deşteptat pentru că am căpătat în mijlocul nostru pe bărbatul doririlor, pe omul faptelor, pe M. O. D. protopop George Simu.

Tractul Ibaşfalăului, totă viaţa socială — românească din acest tract a fost până acum o möră pustie, iar acum, dacă am avut norocul, ca înainte de ce i-ar fi putredit rôtele să o vedem pusă iarăşi în mişcare. — dete Dumnezeu, ca să nu se mai oprăcă nief odată!

Morariul.

Afându-ne la sfârşitul anului, şi partea cea mai mare a abonenţilor nostri fiind în restanţă cu abonamentul, venim a-i roga cu tot respectul, să binevolescă a-ne trimite preţul abonamentului, cât mai grabnic, căci nu mai putem aştepta, având şi foia lipsele şi detoriile sale pe cari trebuia să şi-le plătescă.

Administraţiunea.

Noutăţi.

Din Archidieceză. Ioan Câmpian, subprefect la internatul de băieţi a fost numit administrator parochial în Frata, distr. Coşocna, în locu-l a fost numit subprefect Ioan Bălan, teol. abs. de Pesta, preot disponibil.

Sciri personale. Ilustr. Sa Dr. Demetriu Radu, Episcopul de Orade, însoţit de fratele sen. Dr. Iacob Radu, Vicariul Haşegului, au plecat Vineri la Roma spre a-şi depune o magiul seü înaintea Preafericitului Părinte Pin X. Pontificelui roman. Dorim călătorie fericită.

Împăratul Wilhelm — operat. Zilele trecute împăratul Germaniei a trebuit să se supună unei operaţiuni grele: upolyp, ce i-se făcuse în gât trebui delăturat, se asigură ca ori ce primejdie e delăturată şi pacientul e bine.

Pentru Internatul Vancean de fetiţe au contribuit: I. Mihalca Aghires 11 c. 86 f. D. Boer, Bobohalma şi I. Bucur S. Georgiu câte 11 c. 75 f., S. Rus Tur 10 c. 51 f. şi T. Duşa 9 c. 66 f., la oialtă 102 c. 13 f. V. Tatar K. Szt. Iván, A. Sovarosi Gr. Cristur, L. Pascu D. S. Martin, N. Ungurean Câmpen, N. C. Ponorean Ponorel, D. Boer Frâna, I. Bochiş T. Sâncraiu, N. Togan Sibiú, V. Micuşan Suciag, Fl. Petran Almaşul m., D. Harşa Milăşel, A. Pascu Aiudul s., D. Aron Gurariului, T. Furdu Logig. I. Man Băgău, A. Macarie Hpărta, A. Frâncu Benic, V. Moldovan Veza, I. Bosdoc Cicudiú, A. Viciú Nirăşteu, R. Iantea Sobodol, I. Simu Abrud, I. Mielea Orosfaea şi S. Poruţ Ceanul m. câte 10 c. 50 f., I. Pop Socol, I. Albon Doştat, St. Boruş Cs. Szt. Ivan, A. Codarcea Turda, I. Micu Sevestreni, V. Morariú Poiana, D. Velicea Spătac, A. Deac, Blaş, I. Nistor Blaş, N. Pop Blaş şi Vasile Smigelschi Sâncel câte 10 c. 49 f., V. Şerban Almaică, A. Trif, Cecălaca, M. Florea Iaşi, G. Spinean Nandra, V. Colceriú Valahaza, N. Popa Săcal şi S. Opriş Armeni câte 20 c. 98 f., V. Micu Pălătea, I. Şolnai K. Polyán, E. Măcelar Totelec, I. Pop Iabeniţa şi S. Marcu Gârbova inf. câte 10 c. 49 f., la oialtă 577 c. 19 f.

Anunţ. Societatea meseriaşilor din Blaş, după cum suntem informaţi va aranja Sămbătă în 21 Novembre (ziua sf. Archangel) în Sala Hotelului „Univers“ o serată literară-musicală împreună cu dans.

Serbări la Beiuş Dumineca trecută, zina martirului Demetriu, tinerimea gimnazială din Beiuş a aranjat un festival în onoarea Il. Sale Dinu Episcop Dr. Demetriu Radu, a cărui onomastică era. Iată programa acelei frumoase serbări: „Marşul Muşelor“ de Paulman orchestră. — Căvint de deschidere, Prof. Vas. Dumbravă. — „Mulţi ani.“ chor. — „Lumina şi adevărul“ poezie de A. Murăşianu, decl. de T. L. Triff, cl. VIII. potpourri, orch. Biografia Episcopului Demetriu, cetită de autor Traian Hubic cl. VIII. Conştiinţa, de Costescu, chor. „Vár és Konyhó“ de Eötvös, decl. C. Pavel, cl. VIII. „Unde eşti?“ de Caradia, orch. „La Vênat“ (dial. bănăt.) de G. Gërda, decl. Petru Vnc cl. VIII. Marş, orch. Festivalul acesta, la care a asistat mult public a succes foarte bine şi sîntem în plăcuta poziţie de a publica în foiaşă avîntatul discurs al prof. Butean. — Ne asociem cu totă inima la urările de fericire şi îndelungă viaţă aduse din prilejul onomasticeii preavrednicului Episcop al Orădií.

Sfinţire de biserică. Duminecă la 15 Novembre st. n. 1903 se va îndeplini sfinţirea bisericeii gr.-cat. române nou edificată din Bêrla. După sêvirşirea actului urmăză Banchet în sala scôlei confesionale. La 6 ore sara petrecere cu joc în sala scôlei confesionale. Venitul curat este destinat în favorul bisericeii gr.-cat. din loc.

Inimi generose. Demetriú Negrean fost comerciant în Beiuş, şi-a testat totă averea sa, evaluată în preste 100 mil cor. pentru scopuri bisericescii şi scolare. Comisia administrativă a acestei fundaţiuni, după chiar voinţa testatorului, are în fruntea sa pe părintele Mangra, vicariul ortodox de la Orade. Iar din Braşov se serie, că familia Buntoiú au testat scôlelor române din Braşov de asemenea peste 100 mil cor.

Redacţional. „Revista Bistriţei“ a încetat de a mai apăre şi în locu-l a apărut, „Voinţa“ în proprietatea şi sub direcţia diul Lucian Bolcaş şi apare ca şi mai înainte, în fie care Sămbătă. Dorim nonuî confrate viaţă lungă şi rodnică.

Tribuna — în America. Am primit o scrisore datată din Cheveland 29/X 1903, în care se anunţă că „un grup de români vreú a eda o fôle nouă românească aici pe pămînt străin.“ Scrisôrea e semnată de „Redacţia Ziarului Tribuna“ şi are adresa: „Tribuna“ Cheveland O. America Triest Bulduig 504. Nord America.

Petreceri. Junimea română din Biertan, are onoare a invita la producţiunea corală, împreună cu dans, ce se va ţinea din incidentul întrunirii reuniunii învăţătorilor gr.-cat. în comuna Biertan în 8/21 Nov. a. c. în hotelul La „Stea“. Preţul intrării de persoană 80 bani. Invitări speciale nu se trimit. Începutul la 7 ore sara. Venitul curat în favorul bibliotecii populare din loc. Biertan, în 10 Nov. 1003. Teodor Avram, paroch gr.-cat.

Scire literară. La întrebarea unuî cetitor al nostru cum ar puté abona „Sămănătorul“ ţinem să pomenim aici că această interesantă revistă, în care scriú mulţi literaţi de frunte ca Iorga, Densuşian ş. a. se potă procura cu 6 Lei plătiţi înainte. Efinătatea această se datoresce dorinţii ca revista să poté ajunge cu usurintă în mâinile preoţilor, învăţătorilor şi studenţilor.

Avansări în armata comună. Cu zina de 1 Nov. n. s'au făcut următoarele avansări Medicul militar Dr. Ioan Pop, din Braşov la gradul de colonel. La gradul de căpitan cl. I: căpitanii de cl. II Traian Zsivan, de Melenceze din reg. 43 şi Ioan Popoviciú, din reg. 32 de inf. — La gradul de căpitanii

cl. II. locotenenţi Dion Florian, din reg. 31 şi Dănilă Algya, alias Pap de Comana din reg. 83 de inf. — La gradul de locotenenţi sublocotenenţi Artur Dan, de Apsa din reg. 37. Victor Madincea, din reg. 67. Grig. Boldea, din reg. 47 (transferat la 51) şi Cornel Popovici, din reg. 92 de inf. (transferat la reg. 70). La gradul de sublocotenenţi: cadeti aspiranţi Pompeiú Andrea, din reg. 1 (transferat la 39). Simon Ladeş, din reg. 73 (la 61). George Muntean, din reg. 76. Ovidiú Ivaşcu, din reg. 57 (la 61). Eremie Hanza, din reg. 64. Teodor Serb, din reg. 33. Nicolaiú Marginean, din bat. 28 de vinători. Traian Popa, din reg. 97 (la 64). Moise Răscuţia, din reg. 92 (la 33). Valer Sandor, din Viştea din reg. 33. Stefan Suotureanu, din reg. 82 şi Eugen Negreú, din reg. Nr. 5. Mai departe căpitanul auditor cl. II. Adrian Nedelcu, doctor în drept a fost transferat de la reg. de inf. Nr. 51 la regim. de iuf. 34. În bransa administraţiei la gradul de locotent: sublocotentul Aurelian Cadariu, la reg. Nr. 2 de infanterie, iar în bransa administraţiei de zidiri militare: George Oprişia, oficial cl. II la secţia corpului 15 de armată.

Asentările. Se prea poté, ca încă anul acesta să se facă asentările, căci noul ministru de resboiú a adresat o circulară comitatelor, provocându-le să pregătescă conpectele necesare la asentări. Se vede, că di Nyiri prevede reîntorcerea păcii în ţară.

Advocat nou. Dr. Lucian Borcia anunţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţională în Sibiú, str. Cîsnădiei Nr. 45.

Ca să se scie. Sub semnătura profes-catichet gr.-ort. Nic. Diamandi, se publică în „Controla“ de Joi şi următoarele: „Când s'a sfinţit internatul în 1 Octombrie 1899 de cătra fieratni episcop I. Goldis, fraţi gr.-catolici, şi în special directorul şi corpul profesoral al gimnasiului n'au fost invitaţi la acest act şi la festivităţile arangiate din această ocaziune, cari acte — după părerea mea modestă — stăteau în strînsă legătură cu viaţa organică a gimnasiului de acolo. În legătură cu acesta a apărut şi un articol de fond în foia „Nagyvárád“, în care s'au făcut reproşuri nemotivate greco-catolicilor şi în special corpului profesoral“.

† Artemiú Godarcea. Din Turda so-sece trista scire despre adurmirea preatimpurie a vrednicului protopop Artemiú Godarcea, mort la 12 crt. la ora 1 din nopţe în anul al 53-lea al etăţii şi 30 al fericitei căsătorii şi preoţii. Repausatul s'a născut în Oroiu-sêcuiesc, a studiat gimnasiul şi teologia la Blaş. A funcţionat maiú întâiú ca preot în Aschileul-mare, admin. protop. al tract. Milvanului, apoi vice-protopop al Giurgeniului şi în urmă ca protopop al Turdei, dovedind în toate oficiile acestea zel şi acurateţa vrednică de laudă. Repausatul a fost preş. desp. Turda al Asociaţiunii şi membru în comitetul de direcţiune al banceli „Ariesana.“ Îl gelesce soţia şi patru prunci neaşedăţi şi 5 fraţiini.

Necrolog. † Ioan Trif, oficial de postă şi telegraf în Cluş, a murit după o viaţă plină de activitate în 10 Nov. st. n. după un morb scurt, împreună cu grele suferinţe, în etate de 65 ani, în al 5-lea an al vèduviei sale.

† Zaharie Boiú. Dumineca trecută a fost îngropat la Sibiú asesorul pens. Zaharie Boiú, mort în vîrsta de 69 ani. A lucrat pe câmpul literaturii didactice, publicând cărţi pentru scôlele populare, cum şi mai multe tomuri de predici, premiate de Academia rom. a cărui membru còrrespondent a fost.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Alexandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—23 Oct. 1877.)

(Continuare.)

Ar trebui să trecem acum mai departe, la cealaltă lucrare a lui Papiu, la „Independența constituțională a Transilvaniei“, care de asemenea ne prezintă aceleași principii nestrămutate în privința idealului său național, și mai ales în privința potiticeii lui Papiu față cu Transilvania. Dar pe cum s'a zis deja la alt loc, am rezervat tractarea ei pentru altă dată, când va fi mai potrivit să vorbim de ea.

La acest loc deci vom trece preste acum numita scriere a lui Papiu, și vom continua în trăsături mai mari ducerea înainte a firului biografic.

Se pare a fi firesc, să spunem ce rol avu mai departe Papiu în cestiunea ce ne-a preocupat de un timp în coce.

Am zis mai sus, că Memoriul lui Papiu de la 1860 a împedecat în mod simțit realizarea alianței magiaro-române prin sfaturile ce se dau în el lui Cuza-Vodă.

Cestiunea Transilvaniei în forma prezentată de Papiu deveni un fel de ideal politic și pentru Cuza-Vodă, lucru ce zădărnici cu desăvârșire posibilitatea unei apropieri mai serioase și mai ducătoare la izbândă între emigrații magiară și între Cuza, căci acesta ținea mult la Transilvania, iar Magiarii nu puteau să i-o îndeplinescă, de ore ce, prin cedarea ei, s'ar fi abătut de la principiul de integritate a țerei.

În anul următor înse, adică la 1861, Ungaria se apropiase mult de Austria. Politica magiară reprezentată prin Francisc Deák și partida lui, grăbea spre aplanarea diferențelor funeste dintre țară și casa domnitoare. Aproximarea acesta cuprindea în sine și adnexarea definitivă a Transilvaniei către Ungaria, și zădărnicierea potiticeii lui Kossuth, care voia cu ori ce preț o Ungaria independentă de Austria cea urgisită.

Atunci scrie Papiu amintita „Independență constituțională a Transilvaniei.“

Iar Kossuth continuă și de aci în colo cu încercările de a realiza alianța magiaro-română, deși nu putea îndeplini dorința lui Cuza cu privire la Transilvania.

La 1863 vedem cum încercă Kossuth prin generalul Türr a reîna la Bucuresci din nou firul alianței întrerupte.

În primăvara acestui an Ștefan Türr, din încredințarea lui Kossuth, vine din Turin la Bucuresci, cu scopul, ca aci să stabilească între Români și Magiară o înțelegere definitivă cu privire la alianța încercată¹⁾.

Aci intră în pertractări cu colonelul Crețulescu și Alexandru Papiu Ilarian, care atunci era proenorul curții de casație, și discută împreună trei seri de a rîndul în cestiune. În una din aceste seri Papiu zise lui Türr, că „nu pôte sta la vorbă cu Ungurii, în cât timp aceștia nu vor recunoște principiile de drept naturale și positive ale

egalității naționale, și în deosebi independența Transilvaniei de Ungaria“).

Atunci, drept rezultat al conferinței, generalul Türr a scris, în 27 Maiu, și a publicat în ziarul „Românul“ următorul „Apel“:

„Să nu criticăm trecutul, au fost greșele comise, multe greșele; înse din toate părțile. Aceste greșele le-am plătit scump, să ne servescă dară de lecțiune pentru prezent și pentru viitor.

„Să aruncăm veșni ultarii peste toate certele trecutului și să vorbim azi cu vooea rațiunii, pentru ca să nu ne pierdem viitorul.

„Austria pune azi o armă în mâna Românilor din Transilvania, bage bine de seamă, să nu se tale cu ea, căci e o armă cu două tășuri, cu care, voind a lovi pe alții, se pôte cine-va vulnera de mörte chiar pe sine însuși.

„E momentul pentru Români de a-și stabili bine pozițiunea lor; să se opună deci unirei cu totă energia, pentru ca fie care Ungur scie sau trebuie să scie, Români au drept să facă acesta; căci Români vechia autonomie a Transilvaniei și Ungurii, Secuții vor scia a se supune decisiunii majorității, cu atât mai virtos, ca din nenorocire la 1848 Români n'au fost nici măcar întrebați.

„Români să se ferescă înse de a fi conduși de pasiunile lor până a vota trimiteria deputaților la Reichsrath; acesta îi va ruina cu desăvârșire; prețul unui triumf ar fi plătit cu pierderea totală a viitorului.

„Ungaria, Transilvania și Croația să-și recunoască, să-și respecte împrumutat independența lor; aceste trei țeri să recunoască și să asigure o perfectă egalitate între naționalități; și numai în cazul acesta vor fi în stare de a tracta cu efect despre o alianță strinsă între ele. Numai în chipul acesta vor pôte ajunge la un viitor sigur și fericit. Iar dacă din contra, ar cerca să stabilească supremația unei țeri asupra celor-alalte, ele tot de una vor avea pe străini ca stăpâni și domni.

„Să ne aducem aminte, că desbinările noastre fac puterea Austriei, să ne unim dar frățesee și vom vedea casa Austriei cădând în nepotință“.

Apelul generalului Türr înse n'a avut urmarea intenționată. Schimbările potitice au continuat înainte, Ungaria s'a împacat cu Austria definitiv și alianța a rămas.

Până la 1868 Papiu mai credea încă în triumful independenței Transilvaniei. Dar la acest an ori ce nădejde se curmă. Pe cum Klapka, așa și generalul Türr își schimbă principiile; Austria asigurase constituțiunea Ungariei, deci nu mai aveau nici un interes a se lupta contra ei, și prin urmare nici a se alia cu Români.

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Rațiu.

¹⁾ Vezi „Românul“ din Bucuresci de la 8—9 Nov. 1868.

²⁾ Ibidem, loc. cit.

ALBERTINA.

19 — Povestire. —

❖❖❖
(Fine.)

Domna de Montermé, Albertina, Ana și Richard alergară la dînsa, o ridicară și o îmbrătoșară plângend de bucurie, în vreme ce Conrad punendu-și mâinile pe obraz — sus-pina în tăcere

Călugărul adânc emoționat, aștepta să se mai linișcescă puținel spiritele, apoi continuă:

— Acum trebuie să vă cetesc declarațiunea scrisă și subscrisă de contele de Villeroy — în fața alor doi martori — cu o zi mai înainte de mörtea sa.

Ascultați!

Toți ședură din nou și Franciscanul ceti următoarele:

„Eu Armando de Villeroy — fiind aproape de a me înfătoșa la tribunalul dumnezeesc, declar și jur că am fost autorul acusei de delict de stat — în urma căreia contele Albert de Montermé fu exilat din țară și i-se confiscară bunurile sale; mărturisesc că n'a fost nimic adevărat în cauza aceea și că dovedile aduse au fost fabricate de mine, pentru că invidia mă îndemna să doresc ruinarea aceluia, care era cu mult mai superior de cât mine în vrednicia și în virtuți; mărturisesc și aceea că baronul de Perros a fost silit de mine prin amenințări ca să susțină acusa, și când știui, că aproape de mörte — el s'a fost căit și scrisese contelui de Montermé — punendu-i la îndemână mijlocul de a-și dovedi nevinovăția sa, — eu am lăsat să fie asasinat servitorul contelui, pentru de ai lua epistola și o cassetă în care erau lucruri scumpe — ultima rămășiță din averile acelei familii bune, dar nefericite. Dar mâna lui Dumneză s'a îngreunat asupra mea: feciorii și nepoții mei au murit cu toții în etate fragedă, bogățiile mele au dispărut: din familia mea — într'o vreme atât de numărösă și fericită — nu mai rămâne decât numai mica Marie, fca ultimului meu fiu, care se crește în conventul Ursulinelor din Grenoble. Acum nu-mi mai rămâne alt-ceva, decât să mă arunc în brațele Îndurării dumnezeesci, sperând că se va învrednici a-mi ierta enormele delict, apoi să rog pre descendenții contelui de Montermé ca să-mi dea iertarea lor și să înalțe rugăciuni la Dumneză, pentru bietul meu suflet, și sunt așa de sigur că ei mă vor ierta, încât îndrăznesc a le recomanda lor înși-le ultima persoană din neamul meu, pe scumpa și nevinovata „Maria.“

Subscris: Armando de Villeroy.

Martori: Contele Rudolf Petits, Marchesul Victor de Bonneaur.

Nici unul nu-și putea opri lacrimile la această cetire, dar Conrad ridicându-se fără de veste strigă:

— Eu voi fi protectorul și tatăl sermanei orfane, dînsa va fi a doua fică a mea!

— Îți mulțămesc tată! Îți mulțămesc!... esclamă Albertina, aruncându-se în brațele sale: tu ai ghicit dorința mea și acum-îs fericită!

Bunul călugăr după-ce a gratulat și a felicitat pe acea buna fetiță, se sculă ca să-și iee rămas bun.

Toți se grăbiră a-l aduce cele mai căldurose mulțămite, și marchesa îi dădu o bună sumă de bani ca să-i împărțescă la săraci, și-l invită să mai vină câte odată la castel. Franciscanul îi promisese și apoi plecă cu parochul.

După aceea s'au hotărît ca în ziua următoare Conrad să plece în capitală pentru de a țese înfașoșa la rege — lăsând pe Albertina la castel; reîntorcându-se va rămâne și dînsul până aici vor pute redifica și repara castelul lor, ca apoi să locuască amândoi în palatul străbunilor lor.

După amăzi se duseră cu toții la pescera din parc, ca să mulțămescă Presăntei Născătoare de Dumnezeu pentru nemărginitele binefaceri, ce s'au revărsat preste ei în ziua aceea, și de cătră s'era se reîntors'eră acasă, conversând cu iubire și povestindu-și unul altuia impresiunile acelei zile memorabile.

Concluziune.

Cine s'ar fi reîntors după cinci ani în aceeași zi, adevă în 4 Maiu, ca să cerceteze locurile acelea, ar fi rămas plăcut surprins.

Calea ce conducea de la castelul de Espinasse la castelul de Montermé era preste tot împodobită a sărbătoare, arcuiri triumfale, ornamente de stéguri, de aur și de flori se vedeau la mică distanță unul după altul.

Capela castelului de Montermé era splendid înfrumșetată, altarul strălucia de mi de lumină și în mijloc era o iconă minunată a Preacuratei Vergure Maria. La picioarele iconei erau îngenunchiate Albertina și Ana, saū mai bine cele două Albertine, se celebra adevă cununii lor: Albertina se căsătorii cu Anselm, cel dintai născut al unicului fiu a baronului Perros, iar Ana cu Iuliu, fratele lui Anselm. Cele două mirese erau amândouă îmbrăcate în alb, dar vestimentele lor — perfect egal — nu erau de bună samă așa de simple ca celea pre cari le îmbrăcară în ziua celei dintai Cuminecări. Îndărăptul celor două părechi stăteau: marchesa d'Espinasse, dōmna de Montermé (Iulia), contele Conrad și tinōrul marchez Richard d'Espinasse-Montermé, care avea lângă sine pre viitōrea sa mirēsă: Maria de Villeroy. — Cununia acestor din urmă trebui să se mai amāne câți-va ani, — fiind prea tineri cei doi fidențați; pentru că Richard era abia de 17 ani, iar Maria împlinise 15. —

Pre fețele tuturor se putē vedē bucuria cea mai curată și fericirea cea mai completă; — după atâtea dureri, după atâtea suferințe și vicisitudinii dureroase în sfērșit toți erau veseli și fericiți.

Marchesa deși era înaintată în etate, mai trăi încă câțiva ani, putu fi de față și la cununia lui Richard și muri în Domnul încunjurată și asistată de scumpii ei. — Dōmna de Montermé și Conrad încunjurăți de ficiōrii fiilor lor trăiră până la adānci bătrānețe; Iulia a fost înmormântată în capela castelului natal lângă Aloisiu, soțul ei iar

Conrad în cela palatului său lângă scumpii săi — a căror osēminte a fost mers să le caute el însuși pre pāmîntul străin, și a făcut să fie transportate în patrie.

Ast fel se adevereșce că, nevinovăția — deși câte odată și prigonită și apēsată — totuși dobāndeșce mai curēnd saū mai tārziu triumful său și pre acest pāmînt.

dr. V. Bojor.

Sfintul Ioan Botezătorul.

De la voința și de la caracterul firm al indivișilor depinde în mare parte bunăstarea, numele bun a societății, a națiunilor, a bisericei și a omenimei întregi. Și precum nu e de ajuns, să aibă cineva credință, să șcie regulile morale, fără a le aplica la fapte, ca să se mântuiescă, așa și pentru ca să folosescă cineva societății, omenimei, nu-i este de ajuns șcințașacră, ei e neapărat de lipsă, să aibă voință tare, de-ași îndrepta faptele după principii, să aibă tăria, de a se supune rațiunii, ca tot de una ea să învingă, avēnd de far luminător între ori ce împrejurări cu tăria cea mai neînduplicabilă binele comun, idealele mari a le vieții. De aceea tot de a una acei bărbați au fost și sint venerați ca exemple de imitat de cătră omenime, cari au dovedit o ast fel de voință, caracter firm.

Mare lucrū e caracterul! totā lumea pune mare preț pe el; chiar păgānii îl șciū prețui. Într' adevēr, trebue, să ne cuprindă o căldură, o însuflețire, când cetim despre sufletele mari din istoria omenimei, trebue, să ne plecām cu admirațiune, când auzim despre statornicia și firmitatea milionelor de martiri, pe lângă convingerea lor sântă.

Și iată Mântuitorul nostru, însuși preperfectul Dumnezeu, omul, cu o ore care admirațiune ne pune înaintea ochilor de un atare exemplu pre Ioan Botezătorul, înainte-mergătorul său, zicēnd: „Adevēr, adevēr grāiesc vouē nu s'a arētat întrē cei nāscuți din mulere mai mare, de cāt Ioan Botezat!“ Mântuitorul afirmă în cuvintele acestea, și afirmarea acēsta nu suferē nici o contrazicere, ori altā explicare, că n'a existat, și nu va exista în lume om, care să se potā pune mai sus saū chiar pre un grad cu S. Ioan. Cum, un eremit, „cel, ce strigā în pustie“ e mai mare întrē omeni? El, care era îmbrăcat numai cu piel, care locuia în peșteri și se nutria cu miere sălbatică și cu rădăcini, să fie pus înaintea bărbaților eroi, pe cari sintem îndatinați al privi ca pe neșce semizei? Unde sinteți voi Alexandrii! Hanibali, Caesari, și cialații! Voi să rămāneți înapoia acelu amārit? Da. Asta o zice însuși Adevērul, însași Întelepciunea.

Pōte imi va zice cineva: Ce avem cu Ioan? Acela a fost un Sfint, are preț, când e vorba de sfințenie, de biserică, dar nu are de a face cu societatea, cu omenimea. Da; numai cāt, precum bună întēlegerea, ordinea, bunăstarea nu se potē inchipul în societate, între omeni fără ordinea morală, care iarāși la locul său se bāsează pe religinne, așa nici un om nu potē fi adevēr caracter firm, fără de a ține în vedere principiile morale ale religiniei celei

adevēr, pe cum de fapt nici nu se află adevēr caractere, demne de admirat și de imitat întrū tōte, decāt între persoanele, cari au stat pe basa puternică și nemutabilă a adevērului morale creștine. Îndată ce se depārtēză de acēstā basă, se amestecā egoism și alte slābiciuni în lucrurile omului, așa, încāt nu mai arată firmitate, dreptate, consecuență. Basa caracterului e adevēr moralitatea. Așa darā cred, că nu greșesc, când, voind, să arāt un adevēr model de caracter firm, chiar pre Sfintul Ioan Botezătorul l-am ales spre acest scop. O ființă atāt de nevinovată, o figură atāt de mārētă, un suflet atāt de tare, un altruist atāt de neajuns este el, încāt nu-l aflām păreche nici în istoria bisericească, nici în istoria popōrilor. E cāt se potē de curată și de ideală gura lui strălucind și revārsānd lumină între continporanī ca înainte-mergător al Domnului. Dacă considerām starea lumii de atunci de o parte, și oficiul, chemarea S. lui Ioan de altă parte, vedem, ce calități a trebuit, să întrunescā el în sufletul său. Ioan Botezătorul adeva a fost înainte-mergătorul Mântuitorului, a trebuit să prepare lumea, omenimea la primirea nōuelor învățături a le creștinismului, va se zicā să începā ore cum a schimba spiritul dominat stricat, ridicānd omenimea din noroiul slābiciunilor al imoralităților, în care se sufundase. Întrē omeni de atunci s'a fost încuibat o duriție a simțimentelor, o timpire de conștiință, nu egoism cras; motorul faptelor nu era un scop mai înalt, ei urā, dor de rēsbunare, speranță de căștig, ori cel mult dorință de a se înalța, de a se produce. Să întēlege, că întrā ast-fel de omeni nu putea avea influință, nu putea produce schimbare, decāt un suflet de tot nobil, o voință tare, consecuență, un caracter model în sensul ștrict al cuvintului. Tōte acestea în S. Ioan au fost perfecționate prin o sfințenie supra-naturală.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“, sub direcția unui comitet. Anul II. Nr. 46. cu următorul sumar: N. Iorga: — Doctorul Davila. I. Petrovici. — Vulturul (poesie). Miron Aldea. — Florica (schită). M. Paleologu. — Regāsire (poesie). Il. Chendi. — „Anecdote botezate“ (Dări de seamă): M. Cunțan. — Soldatul (după Chamisso). N. Iorga. — Socotēla definitivă cu d. Pompiliu Eliade. (III). St. O. Iosif. — Dor de țară (dăină din Lituania) I. Sc. — Note: Eminescu și cestiunea evreiască. „România de peste Milcov“. N. I. — Bibliografie Numērul 20 ban. Abonamentul 10 lei pe an.

Dr. Ambrosiu Cheșianu: Geografie pentru cl. III. gimnasială și reală, Blaș 1903. Tipografia semin. pag. 77. prețul 1 cor. Scrierea acēsta e ultima parte din manualul de geografie pentru școlele medii, cuprinde America și Australia, apoi geografie fizică și matematică și are mai multe figuri intercalate în text. Și partea acēsta e scrisă în stil ușor și după priceperile vitor, cărora nu li-se dā material mult a fi îngreunāți, ci numai aceea de ce au lipsă pentru înmulțirea cunoștințelor.

Nicolae Sulică: *Noțiuni generale din istoria literaturii române*, pentru clasele superioare ale liceului. Brașov 1903. form. 8° pag. 110. prețul 2 cor. După cum se spune în introducere publicația aceasta e un fragment din un tractat complet și sistematic asupra literaturii române. Materialul a prelucrat pe baza celor mai noue cercetări critice și e destinat pentru ultimele clase ale liceului. Materialul tractat e clasificat în epoca de aur a prosei, epoca de aur a poeziei clasice, epoca de argint și epoca de fier. — Cartea se poate procura de la librăria Ciureu din Brașov, în a cărei editură a și apărut.

T. Petrișoru: *Limba magiară manual*, pentru școlile populare. Brașov 1903. editura librăriei Ciureu, pag. 94. prețul 40 bani.

George Ludu și Ion Dariu: *Datoriile copiilor sau istoriile religioase și morale*, pentru clasele începătoare. Brașov 1903. editura librării Zeidner, pag. 48. prețul 40 bani.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

(44) 3—20

8 zile se lasă spre probă.

Numai 2.75 fl.

Să trimite cu rambursă ori anticipându-se prețul.

Un excelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.” Se vinde cu garanță de 3 ani. Se dă gratis și o frumoasă catenă și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere.

(Austria) Krakovia Dietelgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Preșcuranturi se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se poate reproduce.

(48) 2—3.

AVISI

Pe baza decisului adunării gen. estrăută în 12 Iuliu a. c. „Reuniunea de societate pe acții în Marga” se va lichida; deci se provoacă toți creditorii a-și prezenta pretensiunea lor verbal sau în scris la Romul Raca, preot în Bouțarul inf. în termen de 6 luni de la datul de sus.

Direcțiunea.

„Calendarul Poporului”. A apărut „Calendarul Poporului” pe 1904. cu un cuprins bogat și variat și cu frumoase ilustrații. După scrierile calendaristice și șematismul instituțiilor noastre culturale, economice etc., urmăzând partea literară a calendarului cu un cuprins foarte frumos. Ea începe cu schița: *Fii mândru române*, de Silvestru Moldovan, în care se arată calitățile și însușirile, de cari poate fi mândru Românul. Urmază apoi *povești, poezii, (baleade), biografii, glume*, etc. istoricul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, apoi *noveltiri din lumea meseriașilor, Răvașul* cu

intimplările (istoricul) unul an, *economie, sfaturi* etc. și *inserate*.

Dintre ilustrații amintim portretele lui Andrei Bărsean, Dr. I. Rațiu, Victor Tordășianu, casa „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, *porturi românesce* etc.

„Calendarul Poporului”, considerând estinderea lui, este cel mai ieftin calendar la noi, făcut anume pentru trebuințele plugarului și meseriașului român. Prețul este, ca și în trecut 40 bani și porto 6 bani. Se poate procura la „Tipografia” Iosif Marshall în Sibiu (strada Poplăcil nr. 15) cum și la toate librăriile din țară.

(29) 12—20

Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

literanți de curte ces. și reg. pentru materie de mătășă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2.
„la porumbul alb”.

Recomandă

ornamente sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falone, diaconale, sticharii, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandii, plascanice, baldachine, prapori etc. cum și toate utensiile și vasele sacre de metal, ca disc, ciboriu, cruce, chivot, artoclasie, tricheriu și dicheriu, cadelnițe, candelabre etc. toate pregătite solid și en prețul cel mai ieftin de fabrică.

Cataloge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Calendarul 1904 Unirii

pe anul 1904 a apărut

cu un cuprins foarte variu și bogat. Cu mai mulți articlii economici, didactici etc. etc.

Partea literară va fi foarte avută.

Pe lângă șematismul preoților

va cuprinde și întreg șema-

tismul învățătorilor din

prov. metropolitană

gr. catolică.

Costă numai 50 fileri + porto 10 fileri.

Cei ce vor cumpăra Calendar vor primi ca dar și un frumos

CALENDAR DE PĂRETE.